

REDACTOR

DR. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOSMANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 120 Lei

Pe 6 luni . . . 60 Lei

Pe 3 luni . . . 30 Lei

Numărul 250 Lei

—
Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Bătaie de joc

— Cum se nesocotește cuvântul unei conferențe episcopale —

(*) Se știe, că pe ziua de 7 Februarie c. episcopii provinciei noastre bisericești au fost întruniți la Blaj în conferință, spre a-și spune cuvântul, între altele, și asupra dispozițiilor referitoare la învățământul religios din anteproiectul de lege despre învățământul primar și normal de stat. Ca temei al discuțiilor ce s'au urmat pe această temă a servit un excerpt al anteproiectului numit, cuprinzând numai articolele referitoare la părțile cari aveau ceva legătură cu învățământul religios, excerpt pus anume la dispoziția conferinței din partea dlui ministru al instrucțiunii publice.

La câteva zile după această conferință, s'a trimis dlui ministru al instrucțiunii o scrisoare mai lungă, în care se arătau, punct de punct, modificările respective întregirile, asupra cărora s'au oprit arhierii bisericii noastre, cerându-i-se, pe lângă o motivare potrivită, să binevoiască a lua act de aceste desiderate și a-le introduce — pe cât numai posibil în întregime — în proiectul său școlar, care va servi astfel mai bine interesele țării și ale neamului.

Și aici — pentru o mai bună orientare a cititorilor noștri — credem, că e bine să dăm un scurt rezumat al desideratelor formulate în această chestiune de conferința episcopatului nostru.

Ele sunt următoarele:

1. Învățământul religios, care neapărat trebuie să fie făcut obligator în toate 7 clasele școlii primare, să nu se numească: „Instrucțiunea morală și religioasă, catechismul și rugăciunile“, ci pur și simplu: „Instrucțiunea religioasă“.

2. Materia de studiu să nu fie stabilită „de ministerul instrucțiunii, în înțelegere cu autoritățile superioare religioase“, ci „de autoritățile superioare religioase, cari o vor aduce la cunoștința ministerului instrucțiunii“.

3. Ca materia de studiu să se predea „în edificiul școlii“, două ore pe săptămână, din partea preotului (!) ori a altei persoane autorizate de autoritatea superioară religioasă respectivă“, iar nu, cum se spunea în proiect, că „ea se predă, două ore pe săptămână, de învățător, dacă e de aceeași confesiune cu elevii, dar poate (!) fi predată și de preoți, dacă (!) au calificarea necesară“.

4. Dispoziția anteproiectului, că atunci „când învățătorul e de altă confesiune, sau elevii sunt de mai multe culturi, ecclesiasticii cultelor respective îngrijesc de instrucția și educația religioasă a școlarii rezervându-li-se ore speciale, astfel ca învățământul obișnuit să nu fie tulburat în mersul său, nici școlarii să nu fie împiedecați de a veni exact la orele hotărâte pentru predarea lecțiilor“, să fie modificat în sensul, că atunci „când elevii sunt

de mai multe culturi, ecclesiasticii cultelor respective îngrijesc de instrucția și educația religioasă, rezervându-li-se ore speciale, prevăzute în planul general al orelor, astfel ca învățământul obișnuit să nu fie tulburat în mersul său, nici școlarii să nu fie împiedecați de-a participa la orele hotărâte pentru predarea celorlalte lecții“.

5. În partea referitoare la constituirea personalului catehetic, să se nu spună, că atunci „când într-o școală sunt cel puțin 80 școlari, de aceeași confesiune, ministerul poate numi pentru instrucțiunea lor religioasă un catehet, după recomandarea capului religios respectiv“, ci invers: „... Capul religios respectiv propune și ministerul aproabă ... un catehet“. — Acelaș lucru s'a cerut și pentru personalul încredințat cu controlul învățământului religios.

6. Articolul referitor la conducerea elevilor la biserică să prevadă, că ei vor fi conduși „de învățătorul de confesiunea lor la serviciul divin obligator“, adăugându-se, că „de elevii altor culturi se vor îngriji cateheții respectivi“.

Idelle cuprinse în aceste puncte au fost sprijinite în scrisoarea episcopatului nostru de argumentele pe cari le imbie doctrina bisericii noastre, în sensul căreia învățământul religios din școli este o parte întregitoare a magisterului ei, pentru care se cere o misiune ce nu poate fi dată decât din partea autorității bisericești. Și fiindcă ne închipuim, că biserica ortodoxă, a cărei doctrină nu diferă în punctul acesta cu nimic de aceea a bisericii noastre, va veni desigur și ea cu aceleași desiderate, credeam, cu tot dreptul, că proiectul ce se va depune pe biroul Corpurilor legiuitoare va lua în considerare toate dorințele arhierilor noștri și în special pe aceea care nutrește învățământul religios la învățător, ci-l lasă tot în grija preoților.

În schimb, ce s'a întâmplat? — Proiectul de lege depus Joia trecută, în 13 Martie c. pe biroul Camerei deputaților, este întru toate identic cu excerptul care a servit ca temei la discuțiile conferinței episcopale din 7 Februarie c. Afară de numărul câtorva articole, care — evident în urma contragerii altora — a fost scăzut cu câteva unități, un singur cuvânt n'a fost schimbat din textul original. Cu toate asigurările contrare, date de oameni ca d. Popa Lisseanu, că în ce privește acest învățământ se vor admite toate desideratele îndreptățite, cuvântul episcopatului nostru a fost pur și simplu nesocotit, trecându-se peste el la ordinea zilei, ca peste vorba unui „Florian“ oarecare.

Or, aceasta este o curată bătaie de joc, împotriva căreia ținem să protestăm cu toată tăria. Episcopii noștri puteau — dacă-i vorba să ne facem de cap! — să nu fie întrebați asupra chestiunii și atunci ar fi fost în parlament la largul lor să susțină principiile referitoare ale bisericii. Dar din moment ce li-s'a cerut avizul și acela s'a dat într-o formă atât

de convingătoare, cum știm că e cazul, ministerul trebuia neapărat să țină seamă de avizul acesta.

Orgoliul nesațios de adevărat „Iupiter tonans“ al dlui ministru Anghelescu n'a permis însă considerații de aceasta natură și astfel episcopii noștri bruscați și-au recâștigat întreagă libertatea de acțiune în fața parlamentului, unde sperăm că totuși vor reuși să-și impună părerea.

Cauza în sine probabil nu va suferi deci de pe urma acestora, dar feliul cum s'a procedat față de corul episcopesc al unei întregi biserici române va rămâne o veșnică pată pentru acela, care într-o chestie atât de importantă cum este reforma învățământului, nu cunoaște decât principiul absurd: „Sic volo, sic iubeo!“

O mare greșală și o rușine. Întâmplător ne-a căzut în mână Nr. 2 din 15 Februarie c. al publicației „Revista Noastră“, cea dintâi revistă în Aiudul românesc, organul literar-umoristic al clasei VI a liceului „T. Maiorescu“ din capitala județului nostru. Și pentru că să nu se creadă, că e vorba de vre-o publicație studentească șapirografată, ca vre-o „Pupăză“ oarecare, adăugem îndată, că „R. N.“ are toate formele unui adevărat organ de publicitate: E tipărită în toată legea la tipografia „Alba“ din Alba-Iulia, are redactor, și un întreg comitet de redacție (compus din 10 membri), are abonament în ordine (80 Lei pe an, 50 pe 1/2 an) și — probabil pentru a se vedea că nu-i glumă — la sfârșit următorul anuț: „Primita cu drag colaborările colegilor dela aite licee, mai ales subiecte de știință și umor“.

Și acum, iată câteva specimene de știință, literatură și umor.

„Studiul“ (deci știință!) Mihail Eminescu, care „va urma“, are următoarea constatare: „Iubirea lui Eminescu e ceva răit și nu pură fantazie, el a simțit, a suferit și a cântat iubirea, pentru că de fapt iubea cu o iubire patimașă și puternică, nu iubea femeia idealizată, ci femeia așa cum e: vie zămbitoare, cu forme pline și rotunde, gingașă și drăguță“. În „schita umoristică“ (deci literatură și umor!) intitulată „Fără parale“, care ne prezintă pe elevi în crâșmă și în camera de noapte („erau orele înalțate și — Elena — se pregătea de culcare“) alor două eleve, găsim apoi părți ca acestea: „... Și după ce ne împrietinim, începem jocurile sociale, adică (!) jocul de-a sărutatul“. Ori mai jos: „... M'am roșit până la urechi și o sărut înfocat pe buze și pe ochi, fără să mai țin seamă de regulile jocului. Și tot într'un sărutat trece timpul și se apropie ora 12“. Și altele asemenea!

Așa se poate scrie într-o revistă tipărită (!) de elevii de clasa VI a unui liceu de stat din România mare! Și — fiindcă ne închipuim, că o atare revistă nu poate fi scoasă fără încuviințarea și chiar cenzurarea corpului didactic — din partea acestuia se permit, în numele „literaturii“

și a „științei“, atari exhibiții unor elevi nevoiași, cari dacă nu cunosc încă regulile ortografiei, se pricep, în schimb, foarte bine să copieze în „revista“ lor părți întregi din revistele pornografice ale capitalei!

Or, noi credem că nu pentru aceasta s'a deschis și se întreține — desigur cu mari greutăți — liceul de stat din Aiud! Și dacă, peste tot, e o greșală, să se permită ca elevii de liceu să poată scoate „reviste“, chiar dacă ar fi primele într'un oraș ca Aiudul, apoi este o adevărată rușine, ca aceste reviste să poată avea un atare cuprins.

Cerem deci, în numele unei elementare moralități și chiar a bunului simț, ca împotriva celor vinovați de atari crime să se ia, fără nici o întârziere, măsurile de rigoare.

Tot înainte.

In fața sinoadelor de primăvară — „Banca Agrară“ oferă 50,000 Lei — Alte danii mai însemnate.

Printre ofertele intrate pentru „Institutul recunoștinței“ găsim doar ici-colo cât: una dela preoții bisericii noastre. Câteva dintre ele, în sume mai mari, le-am înregistrat și noi la acest loc, văzând și sumele mai mărunte, semnate — oarecum din oficiu și pentru a îndemna pe credincioși la contribuție — pe așanumitele liste parohiale.

Cuvântul clerului nostru în favorul institutului plănuit de p. arhiepiscop Vasile, nu se cuprinde însă, după părerea noastră, în aceste oferte. El se va rosti abia în sinoadele de primăvară, când cu siguranță se va rosti într'o formă impunătoare. Tradiția acestui cler, care, după cum s'a mai amintit de curând (Nr. 3—924) în aceste coloane, a știut să ofere pe vremea lui Inochentie Klein suma de 25,000 floreni aur, iar mai târziu o altă sumă însemnată pentru moșia seminarială dela Cut, este o deplină garanță, că așteptările pe cari urmașul de azi al fericitului Inochentie le pune într'ânsul, vor fi pe deplin realizate. În definitiv, școlile Blajului nostru, care ne-a dat clerul de oricând, au trăit — după cum bine se

știe — și vor trăi de sigur și pe viitor în rândul întâiu pentru odraslele de azi și de mâine ale preoției române unite.

Inalta înțelegere, pe care acest cler o are pentru școlile Blajului nostru și spiritul de jertfă cari totdeauna au fost un adevărat titlu de mândrie pentru dânsul, vor face, credem, ca hotărârile referitoare ale apropiatelor sinoade de primăvară să poată fi trecute ca una din cele mai glorioase pagini în istoria clerului nostru.

Le așteptăm cu toată încrederea!

Din momentele mai nouă ale mișcării publice pentru azi următoarele:

Oferta „Albinei“ dela Sibiiu.

Inalt Preasfinția Voastră,

Imi iau voie a confirma primirea scrisorii ce ați adresat băncii »A bina« referitor la colecta ce ați inițiat pentru școlile din Blaj. Aveam cunoștință de această colectă și Vă pot asigura, că în dragostea ce avem pentru toate instituțiile noastre culturale, comitetul de direcție a propus și Consiliul de administrație a decis, încă înainte de primirea Apelului, ca la colecta I. P. S. Voastre institutul nostru să contribuie cu suma de Lei 25,000.

Nu e mult ce putem da de astădată, dar nu vom întrelăsa a întregi după putință această danie în anii viitori.

Primiți, Vă rog, asigurarea distinsei stime ce Vă păstrează.

Sibiiu, la 29 Februarie 1924

Dr. Beu

preș. băncii »Albina«.

II.

O scrisoare ce merită a fi citită.

I. Preasfinția Voastră,

Alăturat trimit răspunsul la apelul DV. oferind suma de 1500 Lei. Este o sumă mică, dar reprezintă salariul unei luni. Atât ne dă statul și-l ofer cu dragă inimă Blajului, institutelor acelui mic orașel, cari razimă numai pe puterile și inima conducătorilor și credincioșilor săi.

Dar este nespus de dureros lucrul acesta. A greșit Blajul cuiva de este atât de mașter tratat? Nu se află în visteria țării un ban, un

ultim ban pentru el și școalele lui, pentru a face din el o nouă fală a neamului? E rușine! Și ce-i de făcut? Să adunăm fiecare pe cei ce se simt legați de aceste școale și punând umăr la umăr să dea fiecare dintre noi cât poate. Să cinstim astfel vrednicia acelor conducători, cari au fost jertfa și sufletul acelor școli în cele mai grele vremi.

... Și nu va rămânea Blajul în rușine. Dărnicia elevilor săi o arată. Aceasta este alipirea față de biserică și institutele ei. Dragostea față de neam a arătat-o Blajul îndeajuns. Ceas cu ceas, zi, cu zi a infiltrat-o în inima elevilor și ei nu s'au mințit pe sine, nici pata neamului n'au fost. Un exemplu. Era anul 1917. Pe frontul și câmpiile Moldovei în armată eram 1/3 din elevii unei clase. Erau cele mai grele vremi și cea mai neagră mizerie. Dar am mers de bună voie, pentru că ceva nevăzut, sădit în noi, ne mână înainte spre idealul sfânt. Sufletul Blajului era sădătorul!

Blajul va rămânea, căci trebuie — menirea lui este cu mult mai mare și trebuie să se înalțe la mărișia hotarelor țării noi. Așa o pretinde mândria națională și e rușine să nu fie așa.

Reghinul săsesc, Februarie 1924.

Demetriu Toncean

cons. polițial.

III.

Din scrisoarea unuia care n'a fost elevul Blajului

Inalt Preasfinția Voastră,

Deși nu am avut norocul de-a fi elev al școlilor din Blaj decât în clasa întâie primară, cunoașterea trecutului și prezentului lor, apoi tradiția familiei mele m-au apropiat atât de mult sufletește de ele, încât mă simt fericit a-mi putea manifesta sentimentele de admirație și neprihănită dragoste prin oferirea modestei sume de 10,000 Lei pentru Institutul ce I. P. V. intenționează a ridica...

Primiți, I. P. S. V. asigurarea respectuoasei mele stime ce Vă păstrez.

Abrud, la 8 Martie 1924.

Dr. Laurențiu Pop

advocat.

IV.

Alte contribuiri.

»Banca Agrară«, Cluj 50,000
Fondul cultural al județului Cojocna 10,000
Septimiu B. Mureșan, prefect Cluj 5,000

☐ ☐ Foiața „Unirii“ ☐ ☐

Comori îngropate.

— Reflexii actuale oricând și o propunere în legătură cu ele —

de Preotul DUMITRU NEDA.

I.

Mă gândesc la rugăciunile cărților noastre bisericesti, îndeosebi la ale Ceaslovului. — Câtă bogăție de curată și sfântă gândire și simțire creștină nu se ascunde în slova necesită a rugăciunilor acelora, isvorite din mintea luminată și inima caldă a unor sfinți Părinți, ca Vasile cel mare, Ion Gurădeaur, Efrem, Ion Damascenul și ceilalți!

Și-i păcat, că aceste comori zăo îngropate, într'o vreme, când scoase la iveală și valorizate după vrednicie ar putea să facă atâta bine în lumea noastră săracă în gânduri și simțimente superioare — de o ideală și sublimă superioritate evanghelică — cari să-l ridice baremi din când în când și să-l țină încătușat pe om în sfere mai înalte, mai senine, deasupra banalităților zilnice, istovitoare de puteri fizice și morale, cu mulțimea lor năvalnică. Și apoi se știe, că în mizerii de natura aceasta nici un ajutor nu-i așa folositor și nici un leac nu-i așa tămăduitor ca desbărarea de cele trupesti și înălțarea sufletului pe aripile rugăciunii la cel ce este spirit și adevăr. — Și iarăși e adevăr ce nu se poate trage la îndoială, că nici o

hotărîre nu-i așa statornică și nici o lucrare nu-i așa rodnică — temelii ale mulțumirii în viață —, ca acelea care s'au zămislit în căldura rugăciunii fierbinți și asupra cărora tot mereu se revarsă roua harului ceresc, implorat prin neîncetată rugăciune.

Doctrina Evangheliei și practica vieții sfinte ne sunt mărturii de nerăsturnat în această privință.

Dar, revenind la bătrânul nostru Ceaslov uitat, și răsfoindu-i cu evlavie cuvenită filele coibuite, vom rămânea uimiți de mulțimea nestematelor ce vom găsi acolo ascunse în ha. na preasmeritelor rugăciuni, șoptite, multe veacuri dearândul, de mii și mii de buze, cu adâncă cucerie, dar aproape numai între ziduri de mănăstire ermetic închise de lumea mare de dinafară. Cercetându-le cu luare aminte, vom afla, că nu este un sentiment ales, o dorință cucernică, o teamă sfielnică, carea să nu-și afle acolo expresia nimerită, mângâierea potrivită, deslegarea fericită. Și toate acestea în muzica sonoră a unei limbi îngrijite, cum-pătate, cadentate. *)

Ori doară s'ar putea cuprinde în mai frumoase cuvinte proslăvirea smerită a bunătății, dreptății, înțelepciunii și atotputerniciei dumnezeiești, ca în: *Dumnezeule cel vecinic*; ori: *Cela ce trimiți lumina și porcede* ale sf. Vasile, dela miezoara ceasului întâiu, sau: *Stăpâne Doamne, Isuse Hristoase* dela ceasul al noulea? Și cine, rostind cu grijă splendidă

*) Am în vedere limbajul cărților bisericesti ale Blajului de dinainte de școala latinistă.

alcătuire euhologică a Miezoopterului: *Cela ce în toată vremea și în tot ceasul*, nu-și va simți sufletul înviorat de o tainică vrajă, legănat de dulcea iluzie-realitate a legăturii intime și nedespărțite de timp și loc dintre noi și Hristos Domnul, care în cer și pe pământ este închinat și preamărit fără întrerupere, și dela care se cere cu încredere ca sufletele noastre să le sfințiască, trupurile să le curățiască, cugetele să le îndrepteze, mințile să le curățiască și cu sfinții săi îngeri să ne ocrotiască, ca astfel, cu mijlocirea acestora, să ajungem la unirea credinței și la cunoștința măririi lui celei neapropiate. — Tot așa de cuprinzătoare și încântătoare este și compoziția ce urmează a sf. Efrem: *Doamne Stăpâne al vieții mele*, prin carea Domnul și Stăpânul vieții noastre este rugat să nu ne deie duhul trândăviei, al grijei de multe, al iubirii de domnie, al grăirii în deșert — în schimb se cere duhul curăției, al smereniei, al răbdării și al iubirii. — Cade-se apoi să pomenim tot aici și plângerea lui Manassă regele păcătos, care a cerut și a primit iertare *Doamne Atotînătorule*, neîntrecută — decât doar de *Miluește-mă Dumnezeule* a celui-lalt rege evreu păcătos, pocăit — în puterea de a vărsa încredere în sufletele ce gem sub povara grea a fărădelegilor.

Dogmatică, morală, asheză — toate le găsim în aceste perle ale unei evlavii solide, înțelepte și intenze.

Intr'un mănunchiu admirabil găsim adă exprimate cu măiestrie: credința, nădejdea

Gregoriu Nistor, preot Varviz . . .	5,000
Biserica gr.-catolică Cicud B . . .	5,000
Dr. Traian German, director Blaj . . .	5,000
Dr. Augustin Pinteau, avocat Zălau . . .	2,500
Dr. Silviu Maior, notar public Zălau . . .	2,500
David Deac, protopop on. Gherla . . .	2,000
Vasile Smigelski, preot Sâncel . . .	2,000
Vasile Suciu, protop. on. Căpușul de c. . .	2,000
Ioan Mărginean, preot Țapu . . .	2,000
Teodor Pădurean, preot Noul sășesc . . .	2,000
Grațian Capătă, profesor Zălau . . .	1,400
Traia Trușăș, protopop Zălau . . .	1,000
Ioan Mango, revizor Zălau . . .	1,000
Petru Suciu, director Turda . . .	1,000
Ioan Pop, preot Cergăul mare . . .	1,000
Dr. Enea Andrea, avocat Sibiu . . .	1,000
Dr. Eugen Nicoară, medic Reghin . . .	1,000
Gavril Oltean, comerciant Reghin . . .	1,000
Ioșif Șipoș, meseriaș Reghin . . .	1,000
Constantin Rusu, preot Șarmaș . . .	1,000
Nicolae Lăfăș, preot Crăciunelul de jos . . .	1,000
Dr. Sorin Stoica, medic căpitan Zălau . . .	1,000
Emil Precup, inginer Târgu-Murăș . . .	1,000
General Manolescu, preș. Caselor Naț. . .	1,000
Simon Nicoară, șef. de circ. Cluj . . .	1,000
Dr. Dușan Spăriș, notar public . . .	1,000
Ștefan Pantea, primnotar jud. T.-Murăș . . .	1,000
Elena Veszely n. Halász, Blaj . . .	1,000
Maria Simon n. Ripean, Năsăud . . .	1,000
Dr. Ioan Miclea, dir. de bancă Turda . . .	1,000
Ioan Crișan, cons. la adm. fin. Aiud . . .	1,000
Leonte Opris, profesor Alba-Iulia . . .	1,000
Dr. Gheorghe Fircsa, secretar episc. Lugoj . . .	1,000
Vad. Virginia Precup, Cluj . . .	1,000
Adolf Wagner, mare ind. Ghimeșfațet . . .	1,000
Emil Pop, preot Tușin . . .	1,000
Ioan Ursică, învățător Ghimeșfațet . . .	1,000
Ioan Bozdog, preot Cicud . . .	1,000
Ovidiu Fulcea, loc. Alba-Iulia . . .	1,000
Alexandru Dopp, căpitan Alba-Iulia . . .	1,000
Octavian Hodârnu, practicant jud. Brașov . . .	1,000

Citiți și răspândiți:

□ „UNIREA!“ □

inbirea Preasfintei Treimi, al cărei ajutor se cere într-o mulțime de forme, dela sculare până la culcare; mărturisirea nesilită a laudei cele singure *Nespurcate, neîntinate, nestrucate, nepătate, curate Fecioare* (Facerea lui Pavel Monahul dela dupăcinar); încrederea fiască în grija celui de sus, către carele se îndreaptă, înainte de culcare, ruga smeritului între moahii Antioc: *Și ne dă nouă Stăpâne, celor ce mergem spre somn, odihna trupului și sufletului; întrepunerea marimimoasă: Pe cei ce ne urdesc și ne fac strâmbătate, iartă-i Doamne* (la dupăcinar); cererea duiosă: *Aduți aminte, de părinții și frații noștri, ceice întru nădejdea învierii vieții vecinice au adurmit dela mieznopteri; șoapta infinită a sufletului gata de plecare din lumea aceasta: Mărin-du-Te te măresc pe tine, Doamne, a sf. Eustratie, dela mieznopteriul de Sâmbăta — și altele, cari se întrec cu acestea în răpitoare frumuseță și fascinantă putere de închipuire.*

Zic într'adins și intenționat: și altele, căci în schițarea fugară de mai sus am lăsat neatinse creațiunile de neasemuită valoare: *Paracelsul, Canoanele*: Cătră Dămnul Hristos, cătră Ingerul păzitor al vieții omului, cătră puterile cerești și toți sfinții, apoi *Rânduiala sfintei cuminecături* și minunatele *rugăciuni dela Inserat și Mănecat*, — tot atâtea giuvaere, ce au pot fi indeajuns admirate și gustate de cei ce le cunosc.

Tolle, lege!

Școala confesională.

La observările d-lui Toma Cocișiu din numărul trecut al „Unirii“ răspund următoarele:

Directiva învățământului, înțelegând sub aceasta: organizația, condițiile de funcționare și programa școlii, precum și pregătirea corpului didactic, nu poate să o aibă, decât statul, fiind un interes de stat uniformitatea și gradul de cultură, precum și sentimentele, ce trebuie să și-le însușească în școala fiitorii săi cetățeni.

Din aceasta directivă a învățământului, biserica revendică pentru sine rolul de a se îngriji, ca educația și instrucția tinereții, apoi activitatea învățământului și toată viața școlară, să fie îndrumate în sensul adevărurilor de credință și de morală, pe cari ea le profesează.

Lucrul cel mai ideal ar fi un tip de școală, în care rolurile aceste ale bisericii și statului să fie pe deplin garantate, rămânând în sarcina statului atât administrația, cât și toate cheltuielile materiale ale școlii. Tipul acesta de școală însă în statul modern, atât de dușmănos bisericii, e imposibil de realizat. Mai cu seamă e imposibil aceasta în statul român obicinuit din trecut a ținea chiar și biserica „strămoșască și dominată“ în rolul unei slujnicuțe, pe care o încarcă ei, ce-i drept, cu toate bunătățile, căreia însă cel mult dacă-i face cinstea de a parada cu ea la anumite ocazii solemne, — în colo să tacă din gură și să asculte frumusele de milostivul său stăpân și cap, dl ministru al cultelor, iar cu educația și îndrumarea vieții sufletești a acestui popor să nu-și bată capul, decât cel mult cetind din molitevnic.

Dovadă clasică despre aceasta ne servește chiar reforma școlară, prin care se intenționează nu numai suprimarea școlilor confesionale, ci chiar eschiderea preoților dela predarea religiei în școli, lipsindu-i astfel de posibilitatea de a-și împlini una dintre cele mai importante părți a puterii și datorinței magisteriului.

Între astfel de împrejurări, biserica nu-și poate îndeplini rolul său în școală, decât în școala confesională, așa dupăcum am avut-o noi, în care biserica se îngrijește și de cele materiale, și în care câmpurile de competență și de activitate ale bisericii și statului sunt cât se poate de precis definite și delimitate. Se înțelege, că în chestiile administrative și materiale ale școlii, biserica trebuie să fie ajutată de puterea executivă a statului.

Repetăm, că nu e acesta tipul ideal de școală, dar între împrejurările date e singurul ducător la scop. Iar celce voește scopul, trebuie să voiască și mijloacele.

Iacob Popa.

Revistă bisericească.

Din Roma se anunță, că Papa va ține pe ziua de 27 Martie un *consistor secret*, în care se vor crea doi cardinali americani în persoana arhiepiscopului din Boston și a episcopului din New-York. În legătură, lumea se așteaptă la declarații foarte importante din partea sf. Părinte al Romei.

Prin întreagă presa a trecut de curând știrea lansată de ziarul „Vorwärts“ dela Berlin, că pe urma unui acord dintre Vatican și guvernul italian, *chestiunea romană* s'ar apropia de o soluție mulțumitoare pentru ambele părți. Aranjamentul neapărat va trebui să aibă o garanță internațională, cum ar fi bunăoară aceea a Ligei Națiunilor, și fiindcă aceasta a declarat că nu știe nimic despre întreagă afacerea, probabil că soluția — care tot va trebui să vină odată — nu este chiar atât de apropiată.

Dela începutul postului mare, organul oficial al sf. Scaun, „L'Osservatore Romano“, continuă mereu cu înregistrarea pastoralilor mai însemnate date din acest prilej de episcopii întregii lumi catolice. Felurimea temelor de cari se ocupă, potrivit cu situația diferită din singuraticile părți ale lumii, ne îmbie o minunată icoană a importanței deosebite, pe care o are amvonul în această biserică. Și cum toate aceste pastorale au o singură țintă, aceea de a curăți sufletele în vederea Paștilor cari se apropie, ne gândim cât bine ar putea să aducă atari *pastorale de post* și în biserica noastră, care, poate mai mult decât oricare parte a bisericii române, are nevoie nu atât de bucuria învierii, cât mai ales de icoana curățitoare de suflet a tragediei Calvarului.

Gazetele anunță, că *discuțiile referitoare la concordat* dintre Nuntialul papal, Monseniorul Dolci, și d. C. Banu, delegatul guvernului, se urmează la București cu bune rezultate. Până acum s'ar fi discutat chestiunea numirii episcopilor și raportul dintre cultul catolic și celelalte confesiuni ale țării.

După desființarea califatului, Adunarea națională din Angora va desființa, afirmative, și celelalte autorități religioase mai înalte de pe teritoriul republicii turcești. *Desființarea patriarhatului ecumenic de Constantinopol*, de care s'a mai vorbit și înainte, se pare că va fi deci în curând un fapt împlinit. Deodată cu el e vorbă să se desființeze și marele rabinat evreesc, precum și toate școlile particulare grecești, armenesti și evrești. Se va mai vota apoi și un proiect de lege care va înlocui alfabetul actual cu alfabetul latin.

Miercuria trecută s'a întrunit marele colegiu electoral, pentru a alege pe *noul episcop al Hușilor*, în locul vacant prin demisiunea Preasfințitului Nicodim. A fost ales candidatul guvernului, episcopul Iacob Antonovici - Bărlădeanul al Dunării de jos, în locul căruia va trebui acum să se facă în curând o nouă alegere.

Știri mărunte.

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe păr. *Ștefan Pop*, de asesor al al Tribunalului matrimonial de a II-a instanță, pe păr. *Ioan Popeneciu* de paroh la Velt, iar pe păr. *Teodor Maier* de adm. paroh la Odverem.

— P. V. Ordinariat de Gherla a numit pe păr. *Corneliu Bud* de paroh la Suciul de sus, pe păr. *Victor Fărcaș* de paroh la Giurtelecul Hododului, pe păr. *Aurel Papiu* de paroh la Nicula, pe păr. *Pavel Boca* de paroh la Valasut, pe păr. *Mihail Berinde* de paroh la Seini, iar pe păr. *Victor Pașca* de paroh la Lăpușul-româneș.

— P. V. Ordinariat de Lugoj a numit pe păr. *Gheorghe Muntean*, protopopul Buziașului, de paroh la Timișoara.

Concurs. P. V. Ordinariat de Gherla publică, cu terminul de 15 Aprilie, concurs la parohiile *Indu* (prot. Noșig) și *Bănișor* (prot. Crasna).

Călătoria Suveranilor. În primele zile ale lui Aprilie, Suveranii noștri vor pleca în străinătate, cam pe timp de o lună, pentru a vizita capitalele și pe șefii mai multor țări aliate. Programul definitiv încă nu e cunoscut, dar e vorba că vor merge în Franța, Anglia, Belgia și poate Spania. De o călătorie la Roma încă se vorbea mai înainte, dar în urma unei recente note supărătoare a premierului Mussolini, această vizită nu va mai avea loc. Se mai susține

versiunea, că M. S. Regele totuși va merge la Roma »incognito«, pentru a face o vizită la Vatican. În absența regelui, puterile regale vor trece asupra Consiliului de ministri, iar Corpurile legiuitoare probabil nu vor lucra.

Locale. Măine, Dumineca a doua a sf. Paresimi, va predica în catedrală p. Ioan Pop-Zăicani, profesor la școala normală.

— Dumineca trecută, »Reuniunea femeilor române« a aranjat în sala de gimnastică a liceului o *serată culturală*, la care a vorbit p. Ștefan Pop, profesor la liceul de băieți. O declamare și o bucată de pian, susținute de eleve, au înțregit programul seratei.

— Pentru ceice nu pot asculta predica la liturghie, mai ales *pentru servitorime, se predică în fiecare Duminecă din post, după înșărutul oficial în Catedrală.* Patronii sunt rugați să dea voie servitorilor și să-i indemne la ascultarea predicilor.

La Frata, pe Câmpie, s'a aranjat, la inițiativa p. George Șomlea din Cistelec o frumoasă serbare în favorul școlilor noastre din Blaj. După o conferință a primpretorului dela Mociu (I. Bungărdean) despre »Respectul față de lege« și alta a p. Șomlea despre »Insemnătatea școlilor din Blaj«, s'a jucat cu elemente țărănești »Zorile« de St. O. Iosif. Au mai fost și câteva declamări, cari toate au mulțumit pe deplin publicul adunat chiar și din depărtări mai mari. De însemnat este, că tinerii actori n'au rolat acum pentru întâiadată, ci fac acest lucru în satele din împrejurime de câțiva ani, cultivându-se astfel pe sine și sprijinind diferite scopuri culturale. Beneficiul realizat acum pentru școlile Blajului trece de una mie Lei. — O pildă vrednică de urmat!

† **Văd. Aurelia Man n. Pantea**, sora fraților Pantea din Riciul de câmpie, s'a stins la 12 Martie c. în anul 52 al etății. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii“.

R. Turda. Pe cât știm nu e cazul, ca decorarea să se fi făcut la propunerea autorității bisericești și noi principal nu publicăm decât decorații de această natură.

»Renașterea« Cluj. Înțelegem foarte bine motivele, cari V-au îndemnat la ieșirea violentă împotriva manifestului »iezuistic«, cum îl numiți, a intelectualilor noștri dela Târgu-Murăș, și ne așteptăm la lucruri și mai rele decât amenințarea, că »ortodocșii Dvoastră de acolo vor avea și ei un cuvânt la manifestul Mării Sale prefectului«, pe care, se vede, Vă gândiți să-l dați afară din slujbă. Nu putem însă înțelege cum ați ajuns să numiți această mișcare o »Don Quichotiadă«! — Noi știm, că biserica ortodoxă nu este încă chiar o »moară de vânt«, pentruca ceice luptă împotriva uneltirilor ei să poată fi puși alături de celebrul cavalier dela Mancha! Ori doară e cazul?!

Dr. B. Cluj. Oricine e liber să scrie cum vrea, dar pentru a spune, că piesa din chestie a fost »bine aleasă, cu tendințe moralizatoare« și mai ales »potrivită gustului... (celorce au ascultat-o)«, a trebuit mai mult decât libertatea de a scrie. Dar ce-are a face: Trebuia să vină cineva să »repareze« prestigiul știubit, vezi Doamne, de organul local — și a venit. Că apoi cu ce conștiință a făcut-o, îl privește pe dânsul!

Th. Tohanul vechin. Am primit cele trimise și vom vedea în ce formă vom putea să le facem loc în numărul viitor. Pentru acest număr a fost cu neputință.

Dr. P. Beiuș. Plătind pe anul 1923 numai 35 Lei, din suma trimisă mai nou am trecut 45 Lei în restanța acelu an.

B. Tilișca. Suma de 100 Lei am primit-o.

Convocator.

Domnii membri ai societății meseriașilor și comercianților români din Blaj în virtutea § 16 din statute sunt invitați la

A XVII-a Adunare generală ordinară ce se va ținea Duminecă în 30 Martie 1924 la 3 ore după amiază în localul *Casinei meseriașilor* din loc — cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării.
2. Raport general despre activitatea societății în decursul anului 1922/23.
3. Raportul casierului și proiectului de budget — pe 1924.

4. Alegerea alor două comisiuni: 1. pentru cenzurarea raportului general; 2. pentru cenzurarea rațiunilor și a proiectului de budget pe 1923 precum și înscrierea de membri noi.

5. Alegerea alor 2 membri pentru verificarea procesului verbal.

6. Votarea mulțumitei tuturor acelora cari au contribuit în orice chip la înaintarea societății.

7. Eventuale propuneri.

Dr Ioan Bianu Ioan Pop-Zăicani
președinte. (11) 1-1 secretar.

Pentru „Balul filantropic“ dela 12 Februarie a. c.

Din lista suprasolvenților dela „Balul filantropic, publicată în numărul 11 al „Unirei“, s'a omis din greșală: Institutul „Patria“, bancă de credit, comerț și industrie din Blaj cu suma de 500 Lei.

Pentru generoasa suprasolvire primească sincerele noastre mulțămiri.

(12) 1-1 Comitetul aranjator.

CLOPOTE

Și obiecte bisericești fără bani,

garantate
pentru 50 ani
găsiți numai la:
prima fabrică
de clopote din
România mare

Frații D. W. Popescu & Comp.

Strada Ioan Maiorescu Nr. 9.

BUCUREȘTI. (70) 20-52

Furnizorii Curții Regale și ai sfintelor mitropolii, episcopii și biserici din România întreagă.

Mijloace cu efect

VIN DE CHINA

Cu adevărat vin de Tokay, bun pentru cei slăbiți, anemici, și reconvalescenți. Face apetit, întărește nervii și curăță sângele. Are un gust escelent și e recomandat de cei mai buni medici.

Un flacon Lei 20.

Tuberculoșii

folosesc cu cel mai bun rezultat

Preparatul lui Dr. Biró

„SIROL“

Un flacon Lei 40.

Magazin principal: Farmacia Dr. Biró Cluj. Se poate avea și la toate farmaciile mai mari

Oricine ne trimite adresa corectă, poate avea în cinste — românește ori ungurește — broșura: „Cum să ne apărăm de tuberculoză?“ (87). 3-12

La biserica parohială gr-cat. din Blaj este vacant postul de

Cantor.

Doritorii de a ocupa acest post se vor prezenta în persoană la Oficiul parohial gr-cat. al Blajului alăturând la rugare diploma de cantor. Postul se poate ocupa numai decăt.

Salarul după invoială.

(27) 2-3

O calfă

bine versată în bransa textile și mărunțisuri, află imediat angajament la firmă din Blaj

(8) 3-3

Ștefan Nyerges.

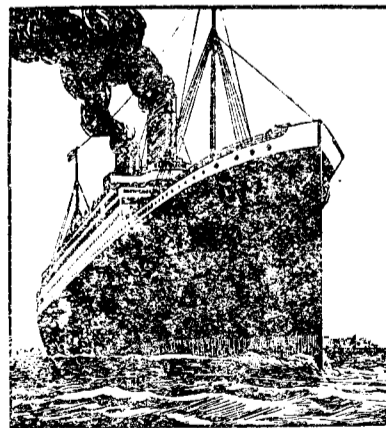
ROYAL MAIL LINE □ PACIFIC LINE □ UNION CASTLE LINE

FONDATA IN ANUL 1839.

Celea mai nouă și moderne vapoare cu trei și patru elici.

CANADA și AMERICA

Vaporul „OHIO“ pleacă în Halifax Canada din Cherbourg în 7 Februar 1924.

Vaporul „Orduna“ pleacă în Halifax Canada din Hamburg Cherbourg în 29 Febr. 1924.

Călătorește comod și cu vapoare luxoase, rapide, cine merge în Brazilia, Argentina, Uruguay, Peru, Chile, Cuba, Africa de sud și Apusană etc. etc.

(81) 22-50

În fiecare săptămână pornesc vapoare din Hamburg, Southampton, Liverpool, Cherbourg, La-Rochelle-Pa-Lice.

Cereți deslușiri cu încredințare pentru viza pașapoartelor sau altor formalități dela „Compania Tranzit“ București, Calea Griviței 153. Sucursala Timișoara, Hotel Coroana. Bani trimiși din America, Canada și Argentina îi aveți în timp de 8 zile fără nici un onorar.